



Stowarzyszenie Producentów
i Importerów Urządzeń Grzewczych

Trendy rynku instalacyjno-grzewczego w 2015

JANUSZ STAROŚCIK

Wyniki osiągnięte przez polską gospodarkę, branżę budowlaną i w tym branżę instalacyjno-grzewczą w IV kwartale 2015 roku oraz w całym 2015 roku można ocenić jako pozytywne i udane. Osiągnięte rezultaty pozwalają na pewien ostrożny optymizm środowiska instalacyjno-grzewczego.

Ostrożność wynika z pewnej nieprzewidywalności co do wpływu polityki na rozwój rynku inwestycyjnego, poziom cen, czy zasobność portfeli potencjalnych konsumentów i inwestorów. Jednym z przykładów może być ustawa o OZE, która miała wejść w życie od początku stycznia 2016 roku, a została w grudniu przesłana do UE, co powoduje odroczenie jej wprowadzenia w życie o ok. pół roku. Inna sprawa, że środowiska związane z OZE postulowały działania notyfikacyjne w UE u poprzedniej ekipy rządzącej, co nie znalazło uznania, a ustawa mogłaby prawdopodobnie wejść w życie w przewidzianym terminie. Niestety tak się nie stało, a nowa ekipa rządząca skierowała ustawę do UE, zapowiadając jednocześnie od razu jej nowelizację. Na razie efekt jest taki, że długo oczekiwana ustawa o OZE w dalszym ciągu nie działa. Według szacunków Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową w IV kwartale 2015 tempo wzrostu PKB w porównaniu do IV kwartału 2014 osiągnęło 3,8%. Według GUS w 2015 roku tempo wzrostu gospodarczego wyniosło 3,6%. Było to najwyższe tempo wzrostu gospodarczego od 2011. Jak podaje IBnGR głównym czynnikiem mającym wpływ na wzrost gospodarczy w Polsce był popyt krajowy. Podobnie jak w całej gospodarce, zanotowano także dobre wyniki

w budownictwie mieszkaniowym, będącym chyba najważniejszym filarem dla branży instalacyjno-grzewczej. Według wstępnych danych GUS, w ciągu całego 2015 roku wydano pozwolenia na budowę 188 822 mieszkań, co daje 20,5% wzrost w porównaniu do 2014. Wzrosła również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz liczba lokali oddawanych do użytkowania, co miało wpływ na wyniki branży instalacyjno-grzewczej w 2015 i daje pozytywne perspektywy na następne 2-3 lata, o ile nie zmieni się sytuacja np. w sferze możliwości finansowania tych inwestycji, czy nie nastąpi spadek siły nabywczej u potencjalnych inwestorów-użytkowników końcowych tych mieszkań. W całym 2015 r. oddano do użytkowania 147 710 mieszkań, jest to wzrost 3,2% w porównaniu z 2014 r. W 2015 roku wzrosła również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto – do 168 403.

Pompy ciepła

Praktycznie wszyscy uczestnicy sondażu potwierdzają wzrosty w sprzedaży pomp ciepła, różne w zależności od ich rodzaju. Występują duże rozbieżności co do ocen tych wzrostów. Według producentów i sprzedawców, wzrosty w IV kw. były na poziomie 5-10% dla pomp gruntowych i 20-25% dla pomp

powietrznych. Łączne wzrosty dla pomp ciepła były sygnalizowane na poziomie od 5 do 30%. Stałą tendencją był wzrost znaczenia pomp powietrznych i pomp do przygotowania c.w.u. Jeżeli chodzi o cały 2015 rok, rozbieżności co do ocen wzrostu tego rynku są znacznie większe. Według danych PORT PC w 2015 w Polsce sprzedaż pomp ciepła do centralnego ogrzewania wzrosła ok. 20%. Dał się zauważyć spektakularny wzrost segmentu rynku powietrznych pomp ciepła, który wyniósł 70%. Trend wzrostu utrzymał się również w stosunku do gruntowych pomp ciepła, których sprzedaż wzrosła o 5%. Według PORT PC rynek wszystkich pomp ciepła łącznie wzrósł o 14%. W Polsce wciąż jeszcze mamy początkową fazę rozwoju rynku pomp ciepła, przy czym warto zwrócić uwagę na fakt, że mimo braku wsparcia dla tej technologii stopniowo zdobywa ona zaufanie coraz większej liczby konsumentów. Istotnie wzrósł rynek pomp ciepła powietrze/powietrze typu VRF. W 2015 roku można było odnotować prawie 30% wzrost sprzedaży tych urządzeń. W 2015 roku odnotowano nieznaczny wzrost sprzedaży powietrznych pomp ciepła do c.w.u. (na poziomie 3,4%). Urządzenia te stanowią blisko 40% całego rynku pomp ciepła w Polsce w 2015 roku.

Kolektory słoneczne

Sondaże w dalszym ciągu potwierdzają tendencję silnych spadków w tej grupie w segmencie rynku skierowanym do klienta indywidualnego. Powodem tej sytuacji jest zakończenie programu dofinansowywania NFOŚiGW. Generalnie w IV kw. 2015 spadki w kolektorach słonecznych są szacowane na poziomie 10-20%. Uśredniając, można przyjąć spadek 15%. Biorąc pod uwagę projekty inwestycyjne – rynek kolektorów słonecznych w IV kw. utrzymał się na poziomie zeszłego roku. Równocześnie daje się zauważyć mniejsze zainteresowanie kolektorami próżniowymi, które jako droższe są rzadziej stosowane w zamówieniach wielkopowierzchniowych. Można tu szacować spadek sprzedaży na poziomie ok. 15-20%.

Niemniej jednak utrzymana jest tendencja wzrostowa (na poziomie 10-12%) w sprzedaży kolektorów słonecznych w 2015 r. Nie wiadomo jednak, co się stanie, gdy zabraknie realizacji obiektów, które zostały zaplanowane i do których zagwarantowano wsparcie finansowe kilka lat temu. Wydaje się, że obecnie w środowisku producentów kolektorów brakuje impulsu, który by zmotywował ich oraz inwestorów do realizacji nowych instalacji, także tych wychodzących poza dotychczasowe doświadczenia i działania. Jest jeszcze wiele możliwości dla wykorzystania kolektorów słonecznych, należy je tylko uaktywnić i producenci, którzy obecnie narzekają na zmniejszający się zbyt, znowu będą mogli optymistycznie patrzeć w przyszłość.

Kotły gazowe wiszące

W grupie kotłów gazowych wiszących w 2015 roku działo się najwięcej. Powodem tego było wprowadzanie wymogów ekoprojektu, który w praktyce sprostado zakazu wprowadzania na rynek konwencjonalnych kotłów gazowych. Spowodowało to znaczące wzrosty sprzedaży zarówno kotłów kondensacyjnych, jak i konwencjonalnych, które były kupowane za zapas. Rynek kotłów konwencjonal-

Rynek instalacyjno-grzewczy w Polsce w IV kw. 2015 i całym 2015

Praktycznie wszyscy, którzy dostarczyli swoje opinie do niniejszego raportu, wystawiali pozytywne opinie na temat rozwoju rynku instalacyjno-grzewczego w 2015. Rynek jako całość wydaje się być stabilny z pewnym wzrostem na poziomie 5-10%, jak wynika z ocen np. dużych hurtowni. Na pewno na wynik sprzedaży urządzeń grzewczych miało wprowadzenie dyrektywy ErP i związanych z nią rozporządzeń UE dot. etykietowania i ekoprojektu. Z pewnością na kształt sprzedaży w IV kw. miała wpływ duża liczba kotłów konwencjonalnych sprowadzonych na magazyny i sprzedanych w dużej części do dystrybutorów przed wejściem w życie nowych przepisów. Na pewno efektem wprowadzania nowych regulacji była wzmożona wyprzedaż gazowych kotłów konwencjonalnych oraz znaczący wzrost zainteresowania kotłami kondensacyjnymi. Nowe rozporządzenia wymusiły na producentach wycofanie ze sprzedaży kotłów konwencjonalnych oraz zastępowanie ich kotłami kondensacyjnymi. Pozostały w ofercie jedynie kotły konwencjonalne z otwartą komorą spalania o mocy do 30 kW, ale wyposażone w pompę obiegu o wysokiej efektywności energetycznej.

Ze względu na lekką zimę dużo mniejsze było zapotrzebowanie użytkowników na wymianę kotłów starych na nowe. Stosunkowo dobre wyniki IV kwartału były spowodowane wcześniejszym rozwojem rynku. Dała się także zauważyć pewna rezerwa ze strony inwestorów, szczególnie dla nowych inwestycji, podyktowana niepewnością wynikającą ze skutków gospodarczych decyzji podejmowanych przez nowo wybrany parlament. Dotyczy to m.in. obaw związanych z trudnościami udzielania i spłaty kredytów. Może to w przyszłości doprowadzić do wydłużenia czasu realizacji inwestycji. Z kolei uproszczona procedura ograniczająca konieczność uzyskiwania zezwoleń na budowę może przyspie-

żyć realizację inwestycji. Choć brak konieczności przedstawienia projektów na realizację inwestycji dla uzyskania zezwolenia na budowę może mieć wpływ na obniżenie jakości budowanych obiektów pod kątem ich energooszczędności i efektywności energetycznej.

Dotarły sygnały o występujących brakach kotłów w zakresie średnich mocy, które były montowane we wspólnotach i spółdzielniach mieszkaniowych 15-20 lat temu i teraz nadszedł czas na ich wymianę. Zdaniem instalatorów, weryfikacja UDT dotycząca sprawności kotłów nie motywuje do wymian na bardziej wydajne urządzenia. Również spadki cen paliw kopalnych m.in. gazu i oleju grzewczego nie motywują użytkowników do modernizacji. Jest to także powód osłabiania motywacji stosowania OZE w instalacjach grzewczych. Istnieją także problemy z nowymi przyłączami gazu, a obok PGNiG pojawili się alternatywni dostawcy gazu, przedstawiający tańszą ofertę, szczególnie w taryfie W4. Przy obecnych więc cenach gazu, mimo sporego wzrostu zainteresowania pompami ciepła do c.w.u., opłacalność ich instalacji staje pod znakiem zapytania. Ogólnie coraz niższe ceny ropy i gazu ziemnego w ostatnich miesiącach 2015 roku miały negatywny wpływ na zainteresowanie OZE i wymianę kotłów na bardziej efektywnie energetycznie. Niemniej jednak OZE w 2015 w dalszym ciągu ma tendencję wzrostową, ze względu na zwiększenie świadomości społeczeństwa co do zalet wykorzystania energetyki rozproszonej, w tym ciepła rozproszonego i zapewnienia sobie indywidualnego bezpieczeństwa energetycznego. Dał się zauważyć zastój w zamówieniach publicznych mający miejsce w pierwszych dwóch miesiącach IV kw., co miało wpływ na pewne wyhamowanie sprzedaży w porównaniu do III kw. Zatarowania z II i III kw. przyniosły także nega-

tywny efekt uboczny w postaci zatorów płatnościowych, które wystąpiły w IV kw.

Podsumowując, IV kwartał nie odzwierciedlał tendencji rynkowych, jakie miały miejsce w 2015 roku. Wejście w życie dyrektywy ErP spowodowało spadek zainteresowania inwestorów nowych inwestycji kotłami kondensacyjnymi, a polityka cenowa producentów spowodowała kontynuację walki cenowej w segmencie kotłów kondensacyjnych. Rok 2015 jest oceniany bardzo pozytywnie pomimo wszystkich zmian. Oczywiście dynamika wzrostów wyglądała różnie w poszczególnych regionach Polski, ale dało się zauważyć spore ożywienie sprzedaży w grupach produktowych, będących podstawowym asortymentem w hurtowniach instalacyjnych tj. gazowych kotłach wiszących, gazowych kotłach kondensacyjnych, systemach instalacyjnych i grzejnikach stałowych. Da się zauważyć znaczny spadek sprzedaży kolektorów słonecznych do klientów indywidualnych, spowodowany ustaniem programu wsparcia prowadzonego przez NFOŚiGW, ale kompensowany przez realizację dużych inwestycji dla obiektów publicznych i realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Odniesienie wzrostu procentowego w IV kw. 2015 roku do IV kw. 2014, który był wyraźnie słabszy, należy analizować ostrożnie. Powiało, co prawda dużym optymizmem, ale w rzeczywistości można mówić o powrocie do pewnego solidnego stabilnego wzrostu rynku o dynamice jednocyfrowej. Jest to zjawisko pozytywne, pozwalające na rozsądne planowanie, pod warunkiem, że nie wystąpią zawirowania w polityce, mogące mieć negatywny wpływ na siłę nabywczą społeczeństwa, kurs euro i koniunkturę budowlaną. Warto też wspomnieć o wzroście udziału ciepła systemowego, co było widoczne w postaci zwiększonej sprzedaży węzłów cieplnych.

nych w IV kw. zanotował znaczny spadek poziomu sprzedaży w stosunku do IV kw. 2014 roku na poziomie 20-25%. Można przyjąć jednak, że w całym 2015 roku sprzedaż gazowych kotłów konwencjonalnych wzrosła o ok. 5-10%. Sprzedaż tych urządzeń rozkładała się różnie w ciągu całego roku. Wiele urządzeń sprzedanych w 2015 roku będzie montowana dopiero w 2016 roku, co może mieć wpływ na wyniki sprzedaży w 2016 roku. Drugą konsekwencją wprowadzenia w życie nowych przepisów był wzrost sprzedaży kotłów kondensacyjnych. Jest to trend już od wielu lat, natomiast w 2015 dynamika wzrostu była wyraźniejsza. Z jednej strony przyczyną było wejście w życie dyrektywy ErP, ale z pewnością także wzrost świadomości ekologicznej wśród użytkowników, jak i niższe ceny gazu, co daje oszczędności na kosztach ogrzewania przy zastosowaniu techniki kondensacyjnej. W IV kw. 2015 roku nastąpił ok. 30% wzrost sprzedaży kotłów kondensacyjnych, a w skali całego 2015 roku ten wzrost wyniósł ok. 20%. Cały rynek kotłów wiszących w 2015 odnotował wzrost na poziomie 10-13%.

Gazowe kotły stojące

W grupie gazowych kotłów stojących w 2015 roku utrzymała się tendencja spadkowa sprzedaży, dynamika spadków była znacząca ok. 15%. Na taki wynik miał wpływ spadek sprzedaży urządzeń konwencjonalnych na poziomie ok. 33-35%, przy równoczesnym niewielkim wzroście ok. 5% sprzedaży gazowych kotłów kondensacyjnych. W IV kw. spadek sprzedaży konwencjonalnych gazowych kotłów stojących był drastyczny i osiągnął poziom ok. 75%, przy równoczesnym 25-30% wzroście sprzedaży kotłów kondensacyjnych.

Należy odnotować pewien wzrost sprzedaży kotłów olejowych 2-3% zarówno w IV kw., jak i w całym 2015 roku. Taki wynik mógł zostać osiągnięty dzięki większemu zainteresowaniu olejowymi kotłami kondensacyjnymi, których sprzedaż wzrosła o ok. 80% dzięki wynikom III i IV kwartału, kiedy ich sprzedaż wzro-

stała 2,5-krotnie. Na taką sytuację z pewnością miała wpływ znaczna obniżka cen oleju opałowego.

Przepływowe podgrzewacze do wody

W tej grupie sytuacja się nieco ustabilizowała, tzn. w IV kw. 2015 sprzedano mniej więcej tyle samo urządzeń, co w analogicznym okresie poprzedniego roku, z ok. 1% lepszym wynikiem. Natomiast w skali całego 2015 roku nastąpił dalszy spadek rynku tych urządzeń na poziomie 7-10%. Należy pamiętać, że rynek gazowych przepływowych podgrzewaczy do c.w.u. to rynek wymian.

Grzejniki

W grupie grzejników sytuacja była stabilna. Wzrost ich sprzedaży był powiązany z większą liczbą mieszkań oddanych do użytku w 2015. Sprzedaż grzejników nie jest bezpośrednio powiązana ze sprzedażą urządzeń grzewczych, ponieważ montuje się je także w obiektach, gdzie doprowadzane jest ciepło sieciowe. Szacuje się wzrost sprzedaży grzejników stalowych na poziomie ok. 10-15%, przy równoczesnym pewnym spadku sprzedaży grzejników aluminiowych na poziomie 5-10%. Utrzymuje się także tendencja coraz większego zainteresowania ogrzewaniem powierzchniowym.

Inne produkty

W grupie kotłów na paliwa stałe, po tendencji lekko spadkowej w ostatnich latach, sytuacja się ustabilizowała. W porównaniu do IV kw. 2014 nastąpił niewielki wzrost sprzedaży na poziomie 1-5%. Podobnie jak w wypadku innych kotłów, sprzedaż kotłów na paliwa stałe charakteryzuje pewna sezonowość. Największy poziom sprzedaży jest notowany na przełomie III i IV kw. W IV kwartale sprzedaż zmalała ok. 12-15% w porównaniu do III kw. Spada udział w sprzedaży tradycyjnych kotłów zasypowych – 40% w całości sprzedaży wszystkich kotłów na paliwa stałe (co stanowi prawie 10% spadek w porównaniu do IV kw. 2014). W całym 2015 roku można mówić o ponad 60% udziale kotłów zasypowych, co ozna-

cza nieznaczny spadek na poziomie 1-5% w porównaniu do 2014. Można zaobserwować większe zainteresowanie urządzeniami zautomatyzowanymi na pelet i ekogroszek. Spory wzrost sprzedaży na ścianie wschodniej można tłumaczyć przez wzmożony eksport tych urządzeń na Ukrainę i Białoruś. Pewną trwającą od dłuższego czasu tendencją są działania podejmowane przez czołowych producentów w kierunku rozwoju kotłów na biomasę, które także cieszą się większym powodzeniem. Głównie chodzi o kotły na pelet, ale także kotły na zrębki drewna. W innych produktach instalacyjnych także dał się zauważyć wzrost sprzedaży, np. w grupach pompowych – wzrost 10-20% w odniesieniu rocznym, w grupie przewodów powietrzno-spalinowych z tworzyw sztucznych – na poziomie 25-30%, osprzęt – ok. 10-15%.

Podsumowanie

Osiągnięte wyniki zarówno w IV kwartale, jak i całym 2015 były zadowalające dla branży. Z pewnością, duży wpływ na rynek w 2015 roku miało wprowadzenie rozporządzeń związanych z etykietowaniem i ekoprojektem. W przepisach jest sporo nieścisłości i braków. Brakuje np. sposobu etykietowania hybrydowych kolektorów słonecznych, które same w sobie są nowoczesnym efektywnym energetycznie rozwiązaniem. Dalej nie wiadomo, co z rynkiem wymian gazowych kotłów konwencjonalnych w obiektach, w których ich wymiana na urządzenia kondensacyjne byłaby związana z poważnymi pracami budowlanymi (budowa nowych przewodów kanałów powietrzno-spalinowych). Można też odnieść wrażenie, że sama kwestia etykietowania nie jest jeszcze specjalnie odbierana przez użytkowników końcowych jako pomoc dla nich podczas wyboru urządzeń. Niemniej jednak, pierwsze kontrole PIH w sklepach instalacyjnych, hurtowniach i u producentów już miały miejsce.

www.spiug.pl

Debata nt. efektywności energetycznej

Dzięki nowoczesnym technologiom możliwe jest zmniejszenie zużycia energii, surowców oraz ograniczenie emisji do środowiska. Jednak przejście w kierunku gospodarki niskoemisyjnej daje możliwości do uzyskania niezależności energetycznej. Takie tezy zostały, między innymi, wygłoszone przez polskich i europejskich ekspertów podczas debaty poświęconej „Potencjałowi efektywności energetycznej w Polsce i w Europie”. Spotkanie z udziałem decydentów na szczeblu centralnym i lokalnym, władz miejskich, przedsiębiorstw energetycznych, liderów opinii i mediów odbyło się w Ambasadzie Danii w Warszawie, 5 lutego 2016 roku.

W trakcie dwóch paneli dyskusyjnych eksperci rozmawiali o efektywności energetycznej w kontekście poprawy bezpieczeństwa energetycznego, jakości powietrza i konkurencyjności gospodarczej. Inaugurując spotkanie **Jerzy Buzek**, przewodniczący Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii przy PE zaznaczył, że równowaga między polityką energetyczną a klimatyczną ma dzisiaj kluczowe znaczenie.

Z kolei **Adam Jędrzejczak**, prezes Danfoss Poland,

przedstawiając swój pakiet propozycji w dziedzinie gospodarki niskoemisyjnej, przekonywał, że wykorzystanie technologii efektywnych energetycznie może otworzyć nowe perspektywy dla wzrostu gospodarczego, przyczynia się również do zrównoważonego rozwoju sektora budownictwa oraz powiązanych z nim przemysłów. Zaznaczył, że sektor budowlany odgrywa kluczową rolę w realizacji celów w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, a wprowadzenie zmian w tym obszarze pozwoli na znaczne ograniczenie emisji.

Uczestnicy spotkania zgodzili się, że niezbędne jest w UE całościowe podejście do zagadnień energetycznych – w miejsce obecnego myślenia kategoriami poszczególnych, odizolowanych sektorów. Podkreślano także wagę tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych z udziałem europejskiego przemysłu, producentów, inżynierów i branży ICT.

Wnioski ze spotkania:

- Sieć ciepłownicza jest naszym atutem, ale wymaga bardziej efektywnego wykorzystania.

- Nie należy odrzucać węgla, ale korzystać z tego surowca przy użyciu nowoczesnych technologii.

- Budownictwo jednorodzinne, które odpowiada za duże zużycie energii wymaga większej uwagi i większych środków.

- Zwiększenie świadomości społeczeństwa poprzez zaistnienie kwestii efektywności energetycznej w debacie publicznej.

- Konieczne jest holistyczne podejście do zagadnienia, przy jednoczesnym wykorzystaniu już istniejących technologii.

